

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН
КОНСТИТУЦИЯЛЫК ПАЛАТАСЫНЫН СУДЬЯЛАР КОЛЛЕГИЯСЫНЫН
АНЫКТАМАСЫ**

Жаран Асанов Тендик Мамбетовичтин өтүнүчүн өндүрүшкө
кабыл алуудан баш тартуу жөнүндө

2018-жылдын 2-апрели

Бишкек шаары

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясынын төмөнкү курамы: К.М. Киргизбаев, Э.Ж. Осконбаев, М.Р. Бобукеева, сот отурумунун катчысы С.А. Джолгокпаеванын катышуусу менен жаран Т.М. Асановдун өтүнүчүн карап чыгып, төмөнкүлөрдү

Т А П Т Ы:

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына 2018-жылдын 21-февралында жаран Т.М. Асановдун Кыргыз Республикасынын Жазык-процесстик кодексинин 109-1-статьясынын 4-бөлүгүнүн 1-абзацын, 110-статьясынын 12-бөлүгүнүн 1-абзацын, 111-беренесинин 10-бөлүгүнүн 1-абзацын, 373-4-статьясынын 2-бөлүгүн, 375-статьясынын 3-бөлүгүн Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 1-беренесинин 1-бөлүгүнө, 16-беренесинин 1, 2, 3-бөлүктөрүнө, 20-беренесинин 1, 3-бөлүктөрүнө, 5-бөлүгүнүн 3, 8-пункттарына, 26-беренесинин 4-бөлүгүнө, 31-беренесинин 2, 3-бөлүктөрүнө, 40-беренесинин 1, 2-бөлүктөрүнө, 93-беренесинин 1-бөлүгүнө, 99-беренесинин 1, 3-

бөлүктөрүнө карама-каршы келет деп таануу жөнүндө өтүнүчү келип түшкөн.

Өтүнүчтө баяндалгандай, Т.М. Асановдун арызынын негизинде 2017-жылдын 11-сентябрында Кытай Эл Республикасынын жараны Жян Жунга карата Кыргыз Республикасынын Кылмыш-жаза кодексинин 166-беренесинин 3-бөлүгүндө каралган ири өлчөмдөгү алдамчылык кылмышын жасады деген айып менен кылмыш иши козголгон.

2017-жылдын 6-октябрында Ош шаарынын Ички иштер башкармалыгынын кызматкерлеринин ыкчам издөө аракеттеринин натыйжасында айыпталуучу Жян Жун кармалып, Ош шаардык сотунун 2017-жылдын 8-октябрындагы токтому менен айыпталуучуга карата эки айга камакка алуу бөгөт коюу чарасы тандалган.

2017-жылдын 6-декабрында Ош шаарынын Ички иштер башкармалыгынын тергөө бөлүмү аталган кылмыш иш боюнча тергөө амалдарынын бүтпөй калганына байланыштуу Ош шаардык сотуна айыпталуучу Жян Жунго карата камакка алуу бөгөт коюу чарасын дагы бир айга узартуу жөнүндө өтүнүч менен кайрылган, өтүнүч сот тарабынан каралып, соттун 2017-жылдын 6-декабрында токтому менен канааттандырылган.

Айыпталуучу Жян Жундун жактоочусу Н. Суйунбаева Ош шаардык сотунун жогоруда аталган токтому менен макул болбостон, Ош областтык сотунун жазык иштер жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча соттук коллегиясына кассациялык тартиптеги жеке даттануу менен кайрылган. Соттук коллегия даттанууну кароонун жыйынтыгы боюнча Ош шаардык сотунун 2017-жылдын 6-декабрындагы токтомун өзгөртүп, айыпталуучу Жян Жунга карата колдонулган камакка алуу түрүндөгү бөгөт коюу чарасын 2018-жылдын 8-январына чейинки үй камагына алмаштырган.

Т.М. Асановдун пикири боюнча, Ош областтык сотунун жазык иштер жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча соттук коллегиясы кассациялык тартиптеги жеке даттанууну анын катышуусуз

карап, бөгөт коюу чарасын өзгөртүү менен Жазык-процесстик кодекстин ишти ар тараптан толук жана объективдүү кароо принцибин бузган.

Ошондой эле, арыздануучунун айтымында, ал, жазык иш боюнча күнөөнү далилдөө түйшүгү айыптоочуга жүктөлгөнүнө байланыштуу бөгөт коюу чарасын кароо боюнча соттук отурумга катышып, өз пикирин билдирүүгө толук укуктуу. Иштерди териштирүү бардык соттордо ачык жүргүзүлөт жана бардык тараптардын атаандаштыгынын жана тең укуктуулугунун негизинде жүзөгө ашырылат. Ушуга байланыштуу Ош областтык сотунун жазык иштер жана административдик укук бузуулар жөнүндө иштер боюнча соттук коллегиясынын айыпталуучу Жан Жундун кассациялык тартиптеги жеке даттануусун тар чөйрөдө жабырлануучу же анын жактоочусунун катышуусуз кароого укугу жок деп белгилейт.

Андан тышкары, Т.М. Асанов өз өтүнүчүндө Кыргыз Республикасынын Жогорку соту, прокуратура кызматкерлери Жазык-процесстик кодекстин 111-статьясынын 10-бөлүгүн, 375-статьясынын 3-бөлүгүн туура эмес колдонуп аны Жогорку сотко даттануу укугунан ажыратууда деп белгилейт.

Арыздануучу, айыпталуучуга карата бөгөт коюу чарасын тандоо, андан баш тартуу же мөөнөтүн узартуу жөнүндө соттук актыга даттанууну регламенттеген Жазык-процесстик кодекстин талашылып жаткан ченемдерин аталган соттук актыларга даттануу укугу бар тараптардын катарына жабырлануучу жана анын өкүлүн кошуу менен өзгөртүүнү жана Жазык-процесстик кодекстеги «тараптар» деген сөзгө түшүндүрмө берилип, так аныктама баяндалышын талап кылат.

Жогоруда баяндалган жүйөлөрдүн негизинде, арыздануучу аталган Кодекстин талашылып жаткан ченемдерин Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 1-беренесинин 1-бөлүгүнө, 16-беренесинин 1, 2, 3-бөлүктөрүнө, 20-беренесинин 1, 3-бөлүктөрүнө, 5-бөлүгүнүн 3, 8-пункттарына, 26-беренесинин 4-бөлүгүнө, 31-беренесинин 2, 3-бөлүктөрүнө,

40-беренесинин 1, 2-бөлүктөрүнө, 93-беренесинин 1-бөлүгүнө, 99-беренесинин 1, 3-бөлүктөрүнө карама-каршы келет деп таанууну суранууда.

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы кайрылууну жана ага тиркелген материалдарды изилдеп чыгып, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүнүн негизинде текшерүү жүргүзгөн судья К.М. Киргизбаевдин маалыматын угуп, төмөнкү тыянакка келди.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 97-беренесинин 7-бөлүгүнө ылайык Конституция тарабынан таанылган укуктар жана эркиндиктер алар тарабынан бузулуп жатат деп эсептелсе ар бир адам мыйзамдын жана башка ченемдик укук актыларынын конституциялуулугун талашууга укуктуу.

Ошону менен, Кыргыз Республикасынын Конституциясы жарандардын жана башка жеке, юридикалык жактардын конституциялык сот адилеттүүлүгүнө жетишүүсүнүн жогорку даражасын камсыз кылып жатып, бул субъекттердин конституциялык контрол органына мыйзамдардын жана башка ченемдик укуктук актылардын конституциялуулугу тууралуу суроо-талап менен кайрылуусунун шарттарын орнотуу менен анын чектерин белгилейт. Бул шарттардын маңызы талашылып жаткан ченем менен Кыргыз Республикасынын Конституциясынын экинчи бөлүмү менен каралган адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктерин тике (конкреттүү) же мүмкүн боло турган (абстракттуу) бузулуусунун болушунда камтылат.

Ошентип, жеке жана юридикалык жактарда Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына кайрылуу укугу Кыргыз Республикасынын Конституциясы менен таанылган адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктери бузулган же бузула турган учурда гана пайда болот.

Ошондой эле, ченемдик укуктук актылардын конституциялуулугунун презумпциясы ченемдик укуктук актынын конституциялуулугундагы

күмөндүүлүктүн талашылып жаткан ченемдин жөнгө салуу предмети менен конституциялык орнотмолордун бузулушунун ортосундагы байланышын көрсөтүүчү укуктук мүнөздөгү жүйөлөр менен тастыкталышын талап кылат.

Ал эми Т.М. Асановдун өтүнүчүндө келтирилген жүйөлөрдөн келип чыккандай, Кыргыз Республикасынын Жазык-процесстик кодексинин бөгөт коюу чарасын тандоо, андан баш тартуу, анын мөөнөтүн узартуу же андан баш тартуу жөнүндө судьянын токтомуна даттанууну, даттанууну кароонун мөөнөтүн, бул маселе боюнча кассациялык инстанциядагы соттун чечимине даттанууну жөнгө салган 109-1-статьясынын 4-бөлүгүнүн 1-абзацы, 110-статьясынын 12-бөлүгүнүн 1-абзацы, 111-беренесинин 10-бөлүгүнүн 1-абзацы, 373-4-статьясынын 2-бөлүгү, 375-статьясынын 3-бөлүгү Кыргыз Республикасынын Конституциясынын экинчи бөлүмү менен каралган адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктерин бузулушу байкалбайт жана укук колдонуу тажрыйбасындагы көйгөйлөр жөнүндө гана күбөлөндүрөт.

Арыздануучу өз өтүнүчүндө койгон укук колдонуу тажрыйбасы менен байланышкан маселелерди кароо, мыйзамга өзгөртүүлөрдү киргизүү жана аларга түшүндүрмө берүү тууралуу талаптары «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамга ылайык Конституциялык палатанын ыйгарым укуктарына кирбейт. Жогоруда аталган конституциялык Мыйзамдын 19-беренесинин 1-бөлүгүнө ылайык Конституциялык палата укук маселелерин гана белгилейт жана чечет.

«Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 3-бөлүгүнүн 1, 4-пункттарына ылайык эгерде кайрылуу мазмуну боюнча ушул конституциялык мыйзамдын талаптарына ылайык келбесе жана кайрылууда билдирилген талап Конституциялык палатанын кароосуна караштуу болбосо судьялар коллегиясы кайрылууну өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартат.

Жогоруда аталган тыянактардын негизинде, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүн, 3-бөлүгүнүн 1, 4-пункттарын, 5-бөлүгүн жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы

А Н Ы К Т А Д Ы:

1. Жаран Асанов Тендик Мамбетовичтин өтүнүчүн өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартылсын.

2. Өтүнүч жана ага тиркелген материалдар арыздануучуга кайтарылып берилсин.

3. Аныктама Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына даттанылышы мүмкүн.

Судьялар коллегиясы:

 К.М. Киргизбаев
 Э.Ж. Осконбаев
 М.Р. Бобукеева

№ 11-0